

KINGSROSE NORGE AS – HØRINGSINNSPILL TIL MOTORFERDSELLOVUTVALGET

1 Innledning

Kingsrose har søkt Direktoratet for mineralforvaltning (DMF) og blitt tildelt rettigheter til å undersøke forekomster av mineraler i Norge. Rettighetene er lokalisert i Nordland og Finnmark.

Det følger av minerallovens § 19 første ledd at undersøkelsesretten gir rett til å "*gjøre nødvendige undersøkelser for å vurdere om det finnes forekomst av mineraler med en slik rikholdighet, størrelse og beskaffenhet at den kan antas å være drivverdig, eller å bli drivverdig innen rimelig tid. Undersøkelsesretten omfatter nødvendig tilgang til grunnen for å foreta undersøkelsene, herunder midlertidig lagringsplass. Undersøkelsesretten omfatter ikke veirett*".

I forbindelse med undersøkelse av mineralforekomster er det behov for bruk av motoriserte kjøretøy i utmark.

Motorferdsellovutvalget skal evaluere reglene for motorferdsel i utmark og vassdrag (motorferdselloven), samt foreslå nødvendige endringer i gjeldende regelverk. I den forbindelse ønsker vi å gjøre oppmerksom på sentrale forhold av betydning for mineralnæringen som vi mener motorferdsellovutvalget bør hensynta i sitt arbeid.

2 Bakgrunn

Motorferdselloven gjelder i dag fullt ut for alle selskap som er meddelt undersøkelsesrett i henhold til mineralloven. Tillatelse etter motorferdselloven er i hovedsak aktuelt i forbindelse med undersøkelsesfasen. Dette for å kunne transportere f.eks. en borerigg eller annet utstyr til undersøkelsesområdet. Ved utvinning og drift av mineralforekomster vil det selvfølgelig også være behov for transport med motorisert kjøretøy. I slike faser er imidlertid prosessen kommet lenger, slik at vei gjerne er etablert i tråd med reguleringsplanen for utvinningsområdet.

Vi vil i dette brev fokusere på behov for motorferdsel i undersøkelsesfasen.

Etter vår oppfatning er det behov for å gjøre endringer i motorferdselsregelverket for å sikre en større grad av forutberegnelighet. Dagens rettssituasjon legger opp til byråkrati og i verste fall hindres virksomhetene i å utnytte en innvilget undersøkelsestillatelse. Metaller og mineraler er en forutsetning

for å gjennomføre det grønne skiftet og for omstillingen fra et fossilt energisystem basert på tilgang til kull, olje og gass til et fornybart energisystem. Regjeringen har i den forbindelse utarbeidet en egen mineralstrategi, se [Regjeringens mineralstrategi](#). Behovet for å undersøke forekomster er dermed stort, og det bør gjøres en vurdering av om det kan innarbeides mer egnede regler i motorferdselsloven.

I ovennevnte strategi er det presisert at det skal etableres såkalte "fast track" eller one stop shop. Det opplyses at *"Tiltakene har som mål å redusere behandlingstiden og legge til rette for raskere tillatelsesprosesser for mineralprosjekter. Direktoratet for mineralforvaltning med Bergmesteren for Svalbard utpekes som «national competent authority» for en ordning med koordinering av søknader og saksbehandling for kritiske og strategiske metall- og mineralprosjekter."* Vi legger til grunn at dette vil falle på plass etter hvert, men mener at motorferdselsutvalget bør vurdere lempinger i motorferdselsregelverket allerede nå.

3 Behov for ferdsel med motorvogn ved undersøkelser av mineralforekomster

3.1 Eget unntak i motorferdselloven § 4 for undersøkelser av mineralforekomster

Motorferdselloven § 4 inneholder flere direkte unntak fra det generelle motorferdselsforbudet. Opplistingen av formål som er omfattet av dette unntaket, f.eks. jord- og skogbruk, anses som viktige nytteformål og innebærer altså at disse ikke trenger å innhente individuell tillatelse. Vi mener at undersøkelse av mineralforekomster kvalifiserer for tilsvarende unntak.

Kartlegging av mineralske forekomster er helt sentralt for å kunne iverksette regjeringens strategi om å "utvikle verdens mest bærekraftige mineralnæring" se [Bærekraftig mineralnæring](#)

Det fremgår av denne strategien at: *"Norge er godt posisjonert for å lykkes med dette. Vi har betydelige mineralressurser som kan gi verdiskaping, lønnsomme arbeidsplasser og samtidig gi et viktig bidrag til å håndtere de globale mulighetene og utfordringene knyttet til det grønne og digitale skiftet. Regjeringen vil legge til rette for lønnsom ombruk og materialgjenvinning av råvarer, og samarbeide tett med Europa for å sikre kritiske verdikjeder."*

Vi foreslår dermed at "undersøkelse av mineralforekomster" angis som et eget formål i opplistingen i motorferdselloven § 4.

Vi nevner i denne forbindelse at kartlegging og undersøkelse av mineraler er en relativt standardisert prosess hvor arbeidet gjerne går i faser som er likeartet for hele næringen, herunder innledende geofysiske undersøkelser med fly, helikopter eller droner, prøvetaking og analyser av løsmasser, seismikk etc som ofte gjennomføres i kraft av leterett samt deretter kjerneboring (som krever undersøkelsestillatelse). Kjerneboring gir selskapene prøver av den aktuelle ressurs som gir mer detaljert kunnskap om kjemien og innholdet av de enkelte mineraler i ressursen. Kjerneboring kan finne sted ved hjelp av ulike typer motorisert ferdsel, ATV eller annen type kjøretøy på bakken eller f.eks. helikopter. På samme måte som ved jord- og skogbruk så vil altså virksomheten i sin natur fremstå med forutsigbare metoder, og dermed være egnet som et eget unntak.

En kartlegging av mineraler foregår i dag med skånsomme metoder hvor terrenget i liten grad blir påvirket negativt. Borehull vil plugges og vil ikke etterlate sår i terrenget. Næringen er generelt vant til å ferdes i utmark med lav påvirkning av naturen, og det er ingen grunn til å mene at kartlegging av mineraler vil være mer inngripende enn motorferdsel enn f.eks. i forbindelse med jord- eller skogbruk.

Det nevnes i denne forbindelse at Rundskriv fra Miljødirektoratet angir at unntaket for jord- og skogbruksvirksomhet må være av en viss størrelse for at unntaket skal komme til anvendelse. Det dreier seg dermed ikke kun om bruk med minimal aktivitet. Følgende fremkommer: *"Virksomheten må ha et visst omfang og inntektsmessig betydning. Landbruksdepartementet har foreslått at bestemmelsen tolkes*

slik at begrepet jord- og skogbruksnæring omfatter brukere av eiendommer med minimum 5 daa jordbruksareal eller 25 daa produktivt skogareal. Dette gjelder også innehavere av allmenningsrettigheter som driver aktivt jord- og skogbruk av et slikt omfang som nevnt. Begrepet «brukere» forutsetter at det drives aktivt jord- og skogbruk. Miljøverndepartementet er enig i at denne grensen bør legges til grunn ved tolkninger av motorferdselloven på dette punkt. Næringsoppgave vil kunne dokumentere om det drives aktivt jord- eller skogbruk". Dette understreker at det generelle unntaket i § 4 er ment å kunne dekke visse typer næringsvirksomhet som er særlig avhengig av motorisert ferdsel i utmark for å oppnå et næringsgrunnlag, slik som selskap som leter etter mineraler.

Det må generelt legges til grunn at undersøkeren holder seg innenfor øvrige krav som fremgår av motorferdselloven, for eksempel at ferdsel må fremstå konkret nødvendig, jfr også LE 2023-12608.

3.2 Unntak i forskriftens § 5a for "undersøkelse av mineralforekomster"

Et alternativ til å innlemme mineralnæringen i et eget unntak i i motorferdselslovens § 4 er å endre eller utarbeide en egen forskrift som dekker den aktivitet som skal foregå. Forskrift for bruk av motorkjøretøyer i utmark og på islagte vassdrag har i § 5a en skjønnsmessig hjemmel for kommunen til å gi tillatelse til nærmere opplistede formål, herunder "leting og undersøkelse av mineralske ressurser mv".

Som det fremkommer over, vil kjerneboring ofte kunne skje dels ved bruk av kjøretøy på bakken samt f.eks. ved at man frakter utstyr og personell inn med helikopter. I dagens regelverk er situasjonen slik at motorferdselsloven § 6 ofte benyttes som dispensasjonshjemmel når det skal tillates kjøring med ATV, beltevogn etc utenfor de områder som kan tillates med hjemmel i forskriftens § 5a.

Tillatelse til bruk av helikopter i det samme prosjekt reguleres ikke av nevnte forskrift, men direkte av motorferdselsloven § 6. Selv om det er den aktuelle kommune som gir dispensasjon etter begge bestemmelser tror vi det hadde vært hensiktsmessig om man i større grad kunne sett aktivitetene i sammenheng og herunder vurdert den aktivitet som skal finne sted for å gi et eget unntak for den aktivitet som er nødvendig for å undersøke mineralforekomster, enten direkte i § 4 eller ved en egen forskrift eventuelt ved å endre forskriftens § 5a.

For å få tillatelse etter § 5a må søkeren være registrert i Enhetsregisteret. Dette er uproblematisk. Tillatelse kan imidlertid kun gis for to år og kan bare forlenges dersom virksomheten er momspliktig. Motorferdselen kan bare foregå langs traktorveier dersom den skjer på barmark, bortsett fra i Finnmark der det også er tillatt å kjøre langs «etablerte barmarkstraseer».

Det er flere elementer her som er uhensiktsmessige, og bestemmelsen må som nevnt enten endres eller så bør det utarbeides en egen forskrift som er tilpasset den undersøkelsesaktivitet som mineralselskapene kan iverksette med hjemmel i den undersøkelsesrett som er tildelt av DMF.

Følgende må endres eller inntas i egen forskrift:

- Unntaket må ikke begrenses kun til "traktorvei". For mineralnæringen er det ofte aktuelt å undersøke områder hvor det helt eller delvis ikke er traktorvei. Der hvor det er traktorvei eller etablerte barmarkstrasser, vil disse selvsagt benyttes så langt det er mulig, men det må åpnes for at unntaket også kan få anvendelse utenfor slike traseer.
- Unntaket for mineralnæringen kan ikke tidsbegrenses til 2 år. Dette fordi undersøkelser av mineralforekomster er en tid- og kostnadskrevenende prosess, og vil i hovedsak kunne ta mer enn to år å ferdigstille. Dersom tidsbegrensning anses nødvendig, ville det være naturlig at denne begrensningen speiler varigheten på undersøkelsestillatelsen og forlengelse av denne. Vi nevner

her at særlig kjerneboring er kostnadsintense operasjoner hvor selskapene har behov for forutsigbarhet fremover i tid.

- Søknad om forlengelse kan ikke forutsette at det er en momspliktig aktør, da dette ofte ikke er situasjonen for leteselskaper.
- En søknad må imøtekommes dersom forskriftens krav oppfylles. Det nevnes her at en skjønsmessig adgang for kommunen til å nekte tillatelse gir stor usikkerhet og manglende forutberegnelighet. Den skjønsmessige adgangen til å gi tillatelsen bør dermed begrenses slik at kommunen er forpliktet til å gi tillatelse dersom vilkårene er oppfylt. Dersom man velger dette alternativet, så opprettholder man uansett systemet med at bruk av motorisert kjøretøy i utmark krever individuell tillatelse, noe som gir kommunen anledning til å holde oversikt over antallet tillatelser i området. Samtidig vil løsningen fjerne den usikkerheten som følger med det frie skjønnet. Dette slik også i dagens minerallov, hvor undersøkeren har krav på undersøkelsesrett, dersom vilkårene i loven er oppfylt.

3.3 Oppsummering

Vi mener det er et stort behov for å innføre et eget unntak i motorferdselslovens § 4 for mineralnæringen. Dette for å legge til rette for helt nødvendig kartlegging av mineraler i tråd med vår nasjonale strategi, jfr. over i punkt 3.1. Situasjonen i dag er at praksis i de ulike kommunene synes forskjellige og bidrar til usikkerhet og manglende forutsigbarhet. I tillegg er dette svært tidkrevende prosesser, som synes uforholdsmessige, all den tid de aktiviteter som skal gjennomføres som ledd i en undersøkelse av en forekomst har liten påvirkning på miljøet og fremstår som forutsigbare i sin karakter.

Et alternativ til å innlemme mineralnæringen i et eget unntak i i motorferdselslovens § 4 er å endre eller utarbeide en egen forskrift i overenstemmelse med punkt 3.2 over.

Vi stiller gjerne i et møte med utvalget om det kan være av interesse, f.eks. på Teams.

Med vennlig hilsen
Kingsrose Norge AS

Isak Berntsen
Daglig leder